

міжнародному рівні. Механізм дозволяє особам та групам звертатися до міжнародних інстанцій у разі порушення їх прав на національному рівні та отримувати справедливий розгляд скарги. Він важливий для забезпечення всесвітнього захисту прав людини та покарання осіб, які порушують ці права.

Список використаних джерел:

1. Конєв І. Інтеграція міжнародних стандартів із захисту прав людини в національну правову систему України. 2020.
2. Наливайко Л. Р., Степаненко К. В. Н 23 Міжнародно-правові стандарти прав людини: навч. посібник / Л. Р. Наливайко, К. В. Степаненко. Дніпро: ДДУВС, 2019. 184 с.
3. ПАЗЮК А. В. Міжнародно-правовий захист права людини на приватність персоніфікованої інформації. 2004. 207 с.
4. Бисага Ю.М., Палінчак М.М., Белов Д.М., Данканич М.М. Міжнародні засоби захисту прав та свобод людини і громадянина – Ужгород, 2003.- 57 С.
5. Деркач А. Міжнародно-правові стандарти захисту прав людини та їх відображення в Конституції України. *Підприємництво, господарство і право*. 2019.
6. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 року
7. Постанова, Верховної Ради України. „Про засади державної політики України в галузі прав людини” від 17 червня 1999 р. № 757-ХІV." *Відомості Верховної Ради України* 35 (1999)
8. Вітковська А. Міжнародні організаційно-правові механізми захисту прав людини / Міжнародне право. Випуск 88 (Частина І), 2010.

*Нестеряк Ілля Віталійович,
аспірант кафедри
конституційного права та прав
людини Національної академії
внутрішніх справ*

*Науковий керівник:
Осауленко Андрій Олександрович,
доцент кафедри конституційного
права та прав
людини Національної академії
внутрішніх справ, доктор
юридичних наук, професор*

ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА ВЛАСНОСТІ ПОРУШНИКІВ ЗАКОНУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Указом Президента України №64/2022 «Про введення воєнного стану в Україні» із 05 години 30 хвилин 24 лютого 2022 року строком на 30 діб в нашій країні було введено воєнний стан, який неодноразово продовжувався.

Відповідно до ст.64 Конституції України [1], в умовах воєнного або надзвичайного стану можуть встановлюватися окремі обмеження прав і

свобод із зазначенням строку дії цих обмежень. Не можуть бути обмежені права і свободи, передбачені статтями 24, 25, 27, 28, 29, 40, 47, 51, 52, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63 Конституції України.

Натомість в ст. 41 Конституції України, прописано, що кожен має право володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю. Право приватної власності є непорушним. Примусове відчуження об'єктів права приватної власності може бути застосоване лише як виняток з мотивів суспільної необхідності, на підставі і в порядку, встановлених законом, та за умови попереднього і повного відшкодування їх вартості. Примусове відчуження таких об'єктів з наступним повним відшкодуванням їх вартості допускається лише в умовах воєнного чи надзвичайного стану. Конфіскація майна може бути застосована виключно за рішенням суду у випадках, обсязі та порядку, встановлених законом.

В ході захисту від російської окупаційних військ виникла необхідність у матеріальному та технічному забезпеченні сил оборони, в тому числі і транспортних засобах, що є необхідні для транспортування особового складу, технічного та матеріального забезпечення. Відповідно після введення воєнного стану були спроби вилучення транспортних засобів, у водіїв, на яких складались протоколи по ст. 130 КУпАП. Водночас, за словами речника Хмельницької обласної прокуратури Олексія Олійника, дана практика себе не прижила та не впроваджується. Головними проблемами які перешкоджають є наступні: більшість транспортних засобів не є придатними для військовослужбовців; проблеми із переоформленням документів, а також рішення судів, згідно яких власникам повертали їх транспортні засоби [2]. Подібною є ситуація по всій Україні.

Нормативно-правовими актами, що регламентують відповідне питання є Конституція України, Цивільний Кодекс України [3], Кодекс України про адміністративні правопорушення, Закони України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану», «Про правовий режим воєнного стану».

Згідно Цивільного Кодексу України, а саме ст. 353 у разі стихійного лиха, аварії, епідемії, епізоотії та за інших надзвичайних обставин, з метою суспільної необхідності майно може бути примусово відчужене у власника на підставі та в порядку, встановлених законом, за умови попереднього і повного відшкодування його вартості (реквізіція). В умовах воєнного або надзвичайного стану майно може бути примусово відчужене у власника з наступним повним відшкодуванням його вартості. Оцінка, за якою попередньому власникові була відшкодована вартість реквізованого майна, може бути оскаржена до суду. У разі реквізиції майна його попередній власник може вимагати взамін надання йому іншого майна, якщо це можливо. Якщо після припинення надзвичайної обставини реквізоване майно збереглося, особа, якій воно належало, має право вимагати його повернення у судовому порядку. У разі повернення майна особі у неї поновлюється право власності на це майно, одночасно вона зобов'язується повернути грошову суму або річ,

яка була нею одержана у зв'язку з реквізицією, з вирахуванням розумної плати за використання цього майна.

Крім цього, згідно ст. 354 вищезазначеного кодексу, до особи може бути застосовано позбавлення права власності на майно за рішенням суду як санкція за вчинення правопорушення (конфіскація) у випадках, встановлених законом. Конфісковане майно переходить у власність держави безоплатно, крім випадків, визначених законом.

Відповідно до п.4 ч.1 ст.8 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [4] військово командування разом із військовими адміністраціями (у разі їх утворення) можуть самостійно або із залученням органів виконавчої влади, Ради міністрів Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування примусово відчужувати майно, що перебуває у приватній або комунальній власності, вилучати майно державних підприємств, державних господарських об'єднань для потреб держави в умовах правового режиму воєнного стану в установленому законом порядку та видавати про це відповідні документи встановленого зразка.

Згідно ст. 3 Закону України «Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану» [5], примусове відчуження майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану може здійснюватися з попереднім повним відшкодуванням його вартості. У разі неможливості попереднього повного відшкодування за примусово відчужене майно таке майно примусово відчужується з наступним повним відшкодуванням його вартості. Вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану здійснюється без відшкодування вартості такого майна.

Натомість ст. 10 вищезазначеного закону вказує, що компенсація за примусово відчужене майно в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану з попереднім повним відшкодуванням його вартості здійснюється військовим командуванням чи органом, що прийняв рішення про таке відчуження, за рахунок коштів державного бюджету до підписання акта. Компенсація за примусово відчужене майно в умовах правового режиму воєнного стану з наступним повним відшкодуванням його вартості здійснюється протягом п'яти наступних бюджетних періодів, правового режиму надзвичайного стану – протягом одного наступного бюджетного періоду після скасування правового режиму воєнного чи надзвичайного стану за рахунок коштів державного бюджету.

Крім цього, статтею 12 цього ж закону, встановлено гарантії повернення, а саме: у разі якщо після скасування правового режиму воєнного чи надзвичайного стану майно, яке було примусово відчужене, збереглося, а колишній власник або уповноважена ним особа наполягає на поверненні майна, таке повернення здійснюється в судовому порядку.

Законодавчою підставою вилучення транспортних засобів, є ст. 130 Кодексу України про адміністративні правопорушення, згідно якої: керування транспортними засобами особами в стані алкогольного, наркотичного чи

іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції, а також передача керування транспортним засобом особі, яка перебуває в стані такого сп'яніння чи під впливом таких лікарських препаратів, а так само відмова особи, яка керує транспортним засобом, від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, -тягнуть за собою накладення штрафу на водіїв у розмірі однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права керування транспортними засобами на строк один рік і на інших осіб - накладення штрафу в розмірі однієї тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Повторне протягом року вчинення будь-якого з порушень, передбачених частиною першою цієї статті, -тягне за собою накладення штрафу на водіїв у розмірі двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права керування транспортними засобами на строк три роки та з оплатним вилученням транспортного засобу чи без такого або адміністративний арешт на строк десять діб з позбавленням права керування транспортними засобами на строк три роки та з оплатним вилученням транспортного засобу чи без такого і на інших осіб – накладення штрафу у розмірі двох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з оплатним вилученням транспортного засобу чи без такого або адміністративний арешт на строк десять діб з оплатним вилученням транспортного засобу чи без такого.

Дії, передбачені частиною першою ст. 130 Кодексу України про адміністративні правопорушення, вчинені особою, яка двічі протягом року піддавалася адміністративному стягненню за керування транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують її увагу та швидкість реакції, за відмову від проходження відповідно до встановленого порядку огляду на стан алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або щодо вживання лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції, - тягнуть за собою накладення штрафу на водіїв у розмірі трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права керування транспортними засобами на строк десять років та з конфіскацією транспортного засобу, який є у приватній власності порушника, або адміністративний арешт на строк п'ятнадцять діб з позбавленням права керування транспортними засобами на строк десять років та з конфіскацією транспортного засобу, який є у приватній власності порушника, і на інших осіб - накладення штрафу у розмірі трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією транспортного засобу, який є у приватній власності порушника, або адміністративний арешт на строк п'ятнадцять діб з конфіскацією транспортного засобу, який є у приватній власності порушника [6].

Не можна й не врахувати й те, що після більше 600 днів з дня повномасштабного вторгнення виникає необхідність в транспортних засобах.

Механізм вилучення транспортних засобів шляхом рішення військових адміністрацій не знайшов свого визначення, в тому й числі через рішення суддів. У зв'язку з цим в комітеті Верховної Ради було внесено «Проект Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (щодо посилення відповідальності за керування транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції)» [7]. Згідно якого, пропонується: абзац другий частини другої статті 130 викласти в такій редакції: «тягне за собою накладення штрафу на водіїв у розмірі трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з позбавленням права керування транспортними засобами на строк п'ять років та з конфіскацією транспортного засобу, який є у приватній власності порушника, або адміністративний арешт на строк десять діб з позбавленням права керування транспортними засобами на строк п'ять років та з конфіскацією транспортного засобу, який є у приватній власності порушника і на інших осіб – накладення штрафу у розмірі трьох тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян з конфіскацією транспортного засобу, який є у приватній власності порушника або адміністративний арешт на строк десять діб з конфіскацією транспортного засобу, який є у приватній власності порушника». Крім цього в абзаці другому частини третьої статті 130 слово «трьох» замінити словом «чотирьох».

Вбачається, що вищезазначені зміни мають бути прийнятими. Водночас і вони не будуть досконалыми оскільки важливим аспектом відповідної санкції є «конфіскація транспортного засобу, який є у приватній власності порушника».

Отже, у випадку перебування транспортного засобу не у власності правопорушника вилучити його не буде змоги, що, як вбачається, призведе до можливих зловживань, зокрема:

1. Особи на яких вже раніше складали протоколи по ст.130 КУпАП чи виносили ухвали про притягнення до відповідальності можуть здійснити перереєстрацію транспортних засобів на довірених осіб чи при купівлі одразу реєструвати на довірених осіб.

2. Починаючи із акту агресії із сторони російської федерації у 2014 році при тимчасовій окупації Автономної республіки Крим, частин Донецької та Луганської областей були втрачені бази даних до автотранспортних даних. В подальшому і на сьогоднішній день не можна здійснити перереєстрацію «реальних» власників, що призводить до того, що тому такі транспортні засоби набуваються «за дорученням».

Список використаних джерел:

1. Конституція України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Неля Шпулак. Практика вилучення авто для ЗСУ в п'яних водіїв на Хмельниччині «не прижилася», – прокуратура. URL: <https://suspilne.media/556925-praktika-vilucenna-avto-dla-zsu-v-panih-vodiiv-na-hmelniccini-ne-prizilasa-prokuratura/> (дата звернення: 29.11.2023).

3. Цивільний кодекс України : Закон від 16.01.2003 р. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2001-05/ed20010220> (дата звернення: 29.11.2023).
4. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 р. № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 29.11.2023).
5. Про передачу, примусове відчуження або вилучення майна в умовах правового режиму воєнного чи надзвичайного стану: Закон України від 17.05.2012 р. № 4765-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4765-17#Text> (дата звернення: 29.11.2023).
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#n1082> (дата звернення: 29.11.2023).
7. Проект Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення (щодо посилення відповідальності за керування транспортними засобами у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції). URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41467> (дата звернення: 29.11.2023).

Огренич Анна Вікторівна

*студентка 209 СПД групи ННІ №3
Національної академії внутрішніх
справ*

Науковий керівник:

Романенко Людмила Миколаївна
*доцент кафедри конституційного
права
і прав людини, кандидат юридичних
Національної академії внутрішніх
справ*

ВПЛИВ СУЧАСНОЇ НАУКИ НА ПРАВА ЛЮДИНИ

Історія української науки рясніє важкими, іноді трагічними періодами, зумовленими не стільки власне науковими, скільки політичними чинниками. При цьому українські вчені завжди повністю віддавали свої знання, талант, професіоналізм на благо України. Наразі це питання стоїть неабі як гостро, саме тому вітчизняна наука має стати саме тим фундаментальним вкладом розуму і інтелекту, аби щонайшвидше досягти відновлення економіки нашої держави.

Сьогоднішні історичні виклики, з якими стикнулася Україна, дають можливість вибудувати нову систему взаємовідносин науки і суспільства, підвищити її значимість як у науково-технічному прогресі та інноваціях, так і в посиленні обороноздатності країни, прийнятті суспільно-значущих рішень, формулюванні національних стратегій розвитку, воєнних доктрин тощо.